

სლაიდი 1:

გამარჯობა, მე ვარ (თქვენი სახელი და გვარი) და (თქვენი ორგანიზაცია) ვმუშაობ. დღეს სახალისო და თან სერიოზულ თემაზე უნდა გესაუბროთ. ძალიან მიხარია, რომ თქვენს სკოლაში მომიწვიეთ. გავიგე, რომ ამ კლასში ძალიან გონიერი ბავშვები სწავლობთ და ამიტომ, თქვენც უნდა დამეხმაროთ და ერთად ვიპოვოთ პასუხები იმ კითხვებზე, რომლებზეც უფროსები ხშირად ვფიქრობთ.

მე ფინელუს დესპანი ვარ.

- იცით რას ნიშნავს სიტყვა „დესპანი“? (ბავშვები პასუხობენ)
- და ფინელუ თუ გაგიგიათ? (ბავშვები პასუხობენ)

ფინელუ ეროვნული ბანკის მიერ შექმნილი ფინანსური განათლების ვებგვერდია. მისი მიზანია ფინანსური განათლების საკითხებზე დააფიქროს რაც შეიძლება მეტი ადამიანი და მათ შორის, ბავშვებიც.

დღეს გესტუმრეთ, რათა მსოფლიოს ასიათასობით ბავშვთან ერთად ფულის გლობალური კვირეულს შევეერთდეთ და ვისაუბროთ ისეთ თემებზე, როგორებიცაა ფული, დაზოგვა და ფინანსური უსაფრთხოება.

სლაიდი 2:

ყოველდღიურ ცხოვრებაში ალბათ ყველას გაქვთ შეხება ფულთან: შესაძლებელია ზოგი მშობელს მალაზიაში ეგზავნებით და ყიდულობთ ნივთებს, ვიღაცას დაბადების დღეზე მიუღია ფული საჩუქრად, ვიღაცას სახლიდან ჯიბის ფულს გატანენ, თქვენ შორის ისეთებიც იქნებით, ვინც ფულს ყულაბაში ან ბანკშიც კი აგროვებთ.

მართლაც, ფული ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილია, თუმცა ფულის გონივრულად გადანაწილებასა და დაცვასაც ცოდნა და დაფიქრება სჭირდება. შესაძლოა, გსმენიათ, თუ როგორ წუხან უფროსები იმის გამო, რომ დაუფიქრებლად დახარჯეს ან შემოეხარჯათ ფული ან პირიქით, იქნებ წარმატებული ისტორიებიც გაგიგიათ, როგორ მიაღწიეს ადამიანებმა საკუთარ მიზნებს, მას შემდეგ, რაც დაზოგეს ან ქვიაწურად დაგვემეს ფული.

ფინანსური განათლება სწორედ ფულთან დაკავშირებულ საკითხებზე ცოდნას გულისხმობს და ადამიანებს გვეხმარება ჩვენი ფინანსების ისე გადანაწილებაში, რომ შევძლოთ დაზოგვა, ჩვენი მიზნების მიღწევა და ფინანსური სირთულეების თავიდან არიდება.

სლაიდი 3:

რადგან, დღეს ფულთან დაკავშირებულ საკითხებზე უნდა ვისაუბროთ, ჯერ მოდი მოკლედ ეროვნულ ბანკზე ვთქვათ.

- გაგიგიათ რამე ეროვნულ ბანკზე ან რა კავშირი აქვს მას ფულთან, რომელიც შეიძლება ბევრ თქვენგანს ახლა ჯიბეშიც უდევს? (ბავშვები პასუხობენ)

ეროვნულ ბანკს ბევრი ფუნქცია აქვს, მაგრამ დღეს მოგიყვებით სამ ყველაზე მნიშვნელოვან ფუნქციაზე:

ფუნქცია #1 - ეროვნული ბანკი ზრუნავს, რომ პროდუქტების ფასები ქვეყანაში სტაბილური იყოს ანუ ხშირად და ძალიან არ იცვლებოდეს.

- მოდი, უფრო გასაგები რომ იყოს, რომელიმე თქვენგანმა მითხრას, რისი ფასი იცით, რა იყიდეთ ბოლოს? (რომელიმე ბავშვი პასუხობს და ამ პასუხზე აგებს განმარტებასაც, მაგალითად ბავშვმა თქვა, რომ იყიდა სნიკერსი 2 ლარად)

ფასების სტაბილურობაზე ზრუნვა დაახლოებით იმას ნიშნავს, რომ დღეს თუ სნიკერსი 2 ლარი ღირს, მისი ფასი არ უნდა იცვლებოდეს ძალიან ხშირად და ძალიან მნიშვნელოვნად: მაგალითად, ხვალ 20 არ ღირდეს, ზეგ 3 და ასე შემდეგ.

ფუნქცია #2 - კიდევ ერთი, რითიც ეს ორგანიზაცია ფულს უკავშირდება ისაა, რომ ეროვნული ბანკი ერთადერთი ორგანიზაციაა საქართველოში, რომელსაც აქვს ქაღალდის ფულისა და მონეტების გამოშვების უფლება. ქაღალდის ფულს ბანკოტებს უწოდებენ.

ფუნქცია #3 - ეროვნული ბანკი ასევე გახლავთ ბანკების და სხვა ფინანსური ორგანიზაციების ზედამხედველი - ანუ, მარტივად, და სპორტული ტერმინებით რომ ვთქვათ - „მსაჯი.“

ეროვნული ბანკი სპეციალურ წესებს უდგენს ბანკებს და სხვა ფინანსურ ორგანიზაციებს, რათა დარწმუნდეს, რომ ისინი გამართულად და კეთილსინდისიერად მუშაობენ, დაახლოებით ისე, როგორც მაგალითად, ფეხბურთის მსაჯი აკეთებს საფეხბურთო მოედანზე. და როგორც მსაჯს შეუძლია მოთამაშე არაკეთილსინდისიერი თამაშისთვის დააჯარიმოს, ეროვნულ ბანკსაც შეუძლია ბანკებს არაკეთილსინდისიერი საქციელისთვის ჯარიმა ან სხვა სანქცია დაუწესოს. თუმცა, მსაჯის ფუნქცია დასჯა კი არა, კეთილსინდისიერი თამაშია, ამიტომაც ჯარიმებამდე საქმე ძალიან იშვიათად მიდის ხოლმე.

სლაიდი 4:

- რა გსმენიათ კომერციული ბანკების შესახებ? რას საქმიანობს? (ბავშვები პასუხებენ).

კომერციული ბანკი საფინანსო ორგანიზაციაა, რომელშიც შეგვიძლია შევინახოთ ჩვენი დანაზოგი ან მისგან ვისესხოთ თანხა. ბანკში ასევე ვიღებთ პლასტიკურ ბარათებს, ვიხდით წყლის, ინტერნეტის და სხვა გადასახადებს და ვრიცხავთ ფულს როგორც საქართველოში, ისე მსოფლიოს ნებისმიერ წერტილში.

მოდი უფრო დაწვრილებით ვისაუბროთ რა მომსახურება შეიძლება მივიღოთ მათგან და რითი განსხვავდება ის ეროვნული ანუ ცენტრალური ბანკისაგან.

- ანგარიშის შესახებ თუ გსმენიათ? ვის შეუძლია მითხრას, რას გულისხმობს საბანკო ანგარიში და რატომ გვჭირდება? (ბავშვები პასუხებენ, პასუხებში ეხმარება და დამატებით განმარტებებს მიყვება პრეზენტატორიც).

ანგარიშის გახსნა - კომერციულ ბანკში შეგვიძლია გავხსნათ ანგარიში, იმისთვის რომ ყოველდღიურად გამოსაყენებელი ფული ჩავგვრიცხოთ ან ჩვენ თვითონ შევიტანოთ და ის ჯიბით კი არ ვატაროთ, არამედ უფრო დაცულად გვქონდეს შენახული. შესაძლებელია თქვენ უკვე გაქვთ კიდევ ანგარიში ბანკში. იმისათვის რომ საბანკო ანგარიშზე არსებული თანხის გამოსაყენებლად ყოველდღე ბანკში არ ვიაროთ, ამ თანხაზე დისტანციური წვდომისათვის გვაქვს საბანკო ბარათები. ის ერთგვარი გასაღებია ანგარიშზე წვდომისათვის.

- გაიხსენეთ, თქვენ ან თქვენი ოჯახის წევრებს თუ გაქვთ საბანკო ბარათი? (ბავშვებმა უპასუხონ ბავშვები სავარაუდოდ თანხმობით უპასუხებენ)

ეს ნიშნავს, რომ თქვენ უკვე გაქვთ მიმდინარე საბანკო ანგარიშიც.

ბანკში გარდა ანგარიშისა და საბანკო ბარათებისა, შეგიძლიათ გახსნათ დეპოზიტი ანუ ანაბარი და აიღოთ სესხი.

დეპოზიტი/ანაბარი - თუ გაქვთ დეპოზიტი/ანაბარი ბანკში ეს იმას ნიშნავს, რომ თქვენ ბანკში გაქვთ ერთგვარი „ყულაბა“ ან უფრო ზუსტად პატარა სეიფი, რომელშიც თანხას უსაფრთხოდაც ინახავთ და დანაზოგზე კიდევ ფულიც გემატებათ.

- **თქვენი აზრით, რატომ ამატებს ბანკი ჩვენს დეპოზიტზე თანხას? რატომ გვიხდის ფულს? (ბავშვები პასუხობენ)**

იმიტომ, რომ ბანკი ჩვენს ფულს იყენებს იმისათვის, რომ ის სხვებს მისცეს სესხად და მათგან მიიღოს სარგებელი. სწორედ ამ სარგებლის ნაწილს უბრუნებს შემდეგ ანაბრის მფლობელებს.

- **რა არის სესხი? (ბავშვები პასუხობენ)**

სესხი - სესხი არის თანხა, რომელსაც ვიღებთ ვალის სახით და ვღებთ პირობას, რომ ამ თანხას შეთანხმებულ ვადაში უკან დავაბრუნებთ. დამატებით კი, მასზე დარიცხულ პროცენტსაც გადავიხდით. პროცენტი არის ის თანხა, რომელსაც ბანკს უხდის მსესხებელი იმისთვის რომ თავისი თანხებით სარგებლობის უფლება მისცა.

სლაიდი 5:

როცა ფულზე ვსაუბრობთ, მნიშვნელოვანია ვისაუბროთ მის დაცვასა და უსაფრთხოებაზე.

იმისათვის, რომ ფული საფულედან არ მოგვპარონ ან ჯიბიდან არ ამოგვაცალონ, უნდა დავიცვათ ჩვენი ჯიბე, საფულე, მაგრამ როგორ გავუფრთხილდეთ ფულს, რომელიც ბანკში გვიდევს, თუმცა ბარათით კი ვმართავთ?

- **რა ინფორმაცია არის საბანკო ბარათზე დატანილი? (ბავშვები პასუხობენ)**

საბანკო ბარათზე მნიშვნელოვანი ინფორმაციაა დატანილი: ბარათის ნომერი, მოქმედების ვადა, უკანა მხარეს კი უსაფრთხოების კოდი. ამ მონაცემების მოპოვებით, სხვა ადამიანს მარტივად შეუძლია ჩვენი ბარათის ფიზიკურად მოპარვის გარეშეც მასზე არსებული თანხა მითვისოს. მაგალითად, ინტერნეტით რაიმეს ყიდვა ჩვენი თანხით. ხომ გახსოვთ, ვთქვით, რომ ბარათი ერთგვარი გასაღებია, რომლითაც ვმართავთ ჩვენს ანგარიშს და მასზე არსებულ თანხას. ისევე, როგორც არ უნდა მივცეთ ჩვენი სახლის გასაღები სხვას, ასევე, უნდა გავუფრთხილდეთ ბარათსაც.

სლაიდი 6:

- **როგორ შეუძლია სხვა ადამიანს ჩვენი ბარათის ინფორმაცია მოიპაროს? (ბავშვები პასუხობენ)**
- **გსმენიათ თაღლითობის შემთხვევებზე? (ბავშვები პასუხობენ)**

ბარათის მონაცემების მოპარვა შესაძლებელია ბარათისთვის სურათის გადაღებით, ბარათის მონაცემების ჩაწერით ან ამ მონაცემების დამახსოვრებით. ეს მაშინ შეიძლება მოხდეს, თუ ბარათს კარგად არ ვინახავთ და ნებისმიერს შეუძლია მისი აღება. ასევე მაშინ, როცა, მაგალითად, მაღაზიაში ან კვების ობიექტში საფასურს ბარათით გადასახდელად სხვას ვატანთ ან ვაძლევთ ჩვენს ბარათს ან ონლაინ რაიმის ყიდვის დროს არასანდო საიტზე შეგვყავს ბარათის მონაცემები.

- როგორ დავიცვათ საბანკო ბარათი და ჩვენი პირადი მონაცემები? (ბავშვები პასუხობენ)

ამისათვის მნიშვნელოვანია, არავის ვათხოვოთ ბარათი, მაღაზიაში თანხის გადახდისას მოვითხოვოთ პოსტერმინალის მოტანა და თავად გადავიხადოთ, არავის გავანდოთ ბარათზე დატანილი მონაცემები, ონლაინ ყიდვის დროს დავაზუსტოთ საიტის ნამდვილობა/უსაფრთხოება და მხოლოდ ამის შემდეგ შევიყვანოთ ბარათის მონაცემები, ასევე არავის ვუთხრათ ბარათის პინ-კოდი და ბარათით გადარიცხვისას ტელეფონზე მოსული ერთჯერადი კოდი. თუ ვერ ვპოულობთ ბარათს, ან ეჭვი გვაქვს, რომ ბარათის მონაცემები მოპარულია, აუცილებელია ბარათის დაბლოკვა, რადგან თაღლითი მანამ შეძლებს მოპარული ბარათით სარგებლობას, სანამ მას არ დავბლოკავთ. ბარათის დაბლოკვა, როგორც წესი, ინტერნეტბანკით/მობილბანკითაც არის შესაძლებელი.

სლაიდი 7:

- დავუბრუნდეთ ჩვენს თავდაპირველ სასაუბრო თემას და ვთქვათ, რატომ არის მნიშვნელოვანი პირადი ფინანსების მართვა? (ბავშვები პასუხობენ)

ჩვენი ფინანსების სწორად და გონივრულად გადანაწილება დასახული მიზნების მიღწევასა და ზოგ გაუთვალისწინებელ შემთხვევასთან გამკლავებაში გვეხმარება.

ჩვენ ვახსენეთ ფინანსური მიზანი.

- ხომ არ შეგიძლიათ ამიხსნათ, რა შეიძლება იყოს ფინანსური მიზანი? (ბავშვები პასუხობენ)

ფინანსური მიზანი ისეთი მიზნებია, რომელთა მიღწევა ფულს საჭიროებს. ფინანსური მიზნები, ისევე, როგორც ზოგადად მიზნები შეიძლება იყოს მოკლევადიანი და გრძელვადიანი. მოკლევადიანი მიზნისთვის, როგორც მაგ. წიგნის ან ბურთის ყიდვაა, ფულის მოსაგროვებლად დაგჭირდება რამდენიმე კვირა ან თვე, ხოლო გრძელვადიანი მიზნის მისაღწევად, როგორც მაგ. ლეპტოპის ან სმარტფონის ყიდვაა, შესაძლებელია დაგჭირდეს 1 წელი ან მეტიც.

ფინანსური მიზნისაკენ სვლა შესაძლოა კიბეზე ასვლასაც შევადაროთ, საფეხურები კი იმ დანაზოგებს, რომლებსაც პერიოდულად ვაკეთებთ. ისევე, როგორც პატარ-პატარა საფეხურებით საბოლოოდ საკმაოდ მაღლა შეგვიძლია ავიდეთ, ასევე, გვეხმარება თუნდაც პატარ-პატარა დანაზოგები ჩვენი თუნდაც დიდი მიზნების მიღწევაში.

სლაიდი 8:

ჩვენ ვთქვით, რომ დაზოგვა მიზნისკენ სვლაში გვეხმარება, მაგრამ იმისათვის რომ დავზოგოთ, გონივრულად უნდა ვხარჯოთ.

ამაში კი იმის ცოდნა დაგვეხმარება, თუ რა არის საჭიროება და რა არის სურვილი. საჭირო ხარჯები აუცილებელია ნორმალური ცხოვრებისთვის - მაგალითად, ასეთია საკვების, ტანსაცმელის, საცხოვრებლისთვის გადახდილი ხარჯები. არაუცილებელი ხარჯები კი ჩვენს სურვილებზე დახარჯული ფულია, რომლის დახარჯვა აუცილებელი სულაც არ არის, თუმცა გვსიამოვნებს და ბედნიერებას გვანიჭებს. ამიტომ, მნიშვნელოვანია ის, რამდენად გონივრულად გადავანაწილებთ ფულს ჩვენს საჭიროებებზე, სურვილებზე და ნაწილს დავზოგავთ კიდევ.

- მაგ. უახლესი მოდელის სმარტფონი, თუ ძველი ტელეფონი მუშაობს, საჭიროებაა, თუ სურვილი? ახალი ფეხსაცმელები, თუ ძველი დაგვიპატარავდა? (ბავშვები პასუხობენ)

სლაიდი 9:

- თქვენ თუ გაქვთ ფინანსური მიზანი? (3-4-მა ბავშვმა მაინც გააზიაროს საკუთარი მიზანი)
- გაქვთ გეგმა დასახული, თუ როგორ უნდა მიაღწიოთ მას? მაგალითად, დაიწყეთ დაზოგვა? ხომ არ იწერთ ბლოკნოტში რაში რამდენს ხარჯავთ? (ბავშვები პასუხობენ)
- რა არის საჭირო, რომ მივაღწიოთ ჩვენს მიზნებს? (ბავშვები პასუხობენ)
- თუ ზოგავთ თანხას, იმისთვის რომ მიაღწიოთ თქვენს მიზნებს? (ბავშვები პასუხობენ)
- მარტივია თუ რთულია დაზოგვა და ფულის ქვიანურად ხარჯვა? (ბავშვები პასუხობენ)

(თუ არ გაქვთ, თქვენ თქვით): მაგალითად, გეგმიანად შემთხვევა, რომ რაიმე იყიდეთ მხოლოდ იმიტომ, რომ მისი რეკლამა ნახეთ ან შეგობრებს ჰქონდათ და თქვენც მოგინდათ? ან აგროვებდით ფულს რაღაც მიზნისთვის და მოულოდნელად შემოგხარჯათ იმიტომ, რომ თავი ვერ გააკონტროლეთ?

სლაიდი 10:

დაბოლოს, გახსოვთ გითხარით, რომ ამ კვირას ფულის გლობალური კვირეული აღინიშნება-მეთქი? იცით რა არის ფულის გლობალური კვირეული? რატომ ტარდება ის?

მას მსოფლიოს 170-ზე მეტ ქვეყანაში და მათ შორის საქართველოშიც, ყოველწიურად აღნიშნავენ. ფულის კვირეულის მიზანია როგორც ბავშვებში, ისე ღილებშიც ავამაღლოთ ცოდნა ფულთან დაკავშირებული საკითხებისა და პირადი ფინანსების მართვის სარგებლიანობის შესახებ. წელს კი ამ კვირეულის ფარგლებში ფინანსურ უსაფრთხოებაზეც საუბრობენ.

- სიტყვა დევიზი ან სლოგანი თუ გაგიგიათ? (ბავშვები პასუხობენ)

წლევანდელი კვირეულის დევიზია: „დაიცავი შენი ფული, დაიცავი შენი მომავალი“

მოდით ჯერ ერთად ვნახოთ ფინედუს პატარა ვიდეო¹ ფინანსური თაღლითობის შესახებ

(გაუშვით ვიდეო)²

- რა რჩევები დაგამახსოვრდათ ვიდეოდან? (უპასუხონ ბავშვებმა)

თქვენი პასუხებიდან მივხვდი, რომ როცა მითხრეს, ამ კლასში ძალიან ქვიანი ბავშვები სწავლობენო, მართლაც ასე ყოფილა!

მადლობას გადაგიხდით, რომ მომიწვიეთ თქვენს კლასში, დაგემშვიდობებით, და წარმატებებს გისურვებთ! (დაარიგეთ მასალები, გადაიღეთ სურათები)

¹ ვიდეოს ბმული - <https://www.youtube.com/watch?v=44D7QfMoFKc> - პრეზენტაციიდან გახსნიას მიაქციეთ ყურადღება, რომ ბმული იხსნება slide-show-ს რეჟიმშიდან. გარდა ამისა, შესაძლოა გახსნამდე მოგთხოვოთ ბრაუზერის გახსნის თანხმობა

² ვიდეო გაუშვით იმ შემთხვევაში თუ ტექნიკურად გეწებათ შესაძლებლობა და გაკვეთილის მსვლელობაც მოგცემთ ამის საშუალებას. თუ ვიდეო ვერ გაუშვით შეეცადეთ ასე დაუსვით - რა დაგამახსოვრდათ გაკვეთილიდან?